

Vlinders en fruitbomen

Het is voorjaar. Voor sommige mensen begint het voorjaar met de eerste krokus, maar als de fruitbomen hun bloesem tentoonspreiden, barst het voorjaar pas echt los. De vlinders komen weer in onze tuin. Soms een vlinderoverwintelaar, zoals de dagpauwoog, maar ook de eerste generatie vlinders van bijvoorbeeld het klein koolwitje dat als pop de winter doorbrengt. En nu wil het geval dat deze vlinders soms van de nectar van fruitbomen komen snoepen. Op de bloesem zul je geen hele drommen vlinders aantreffen, maar de fruitboom heeft méér aantrekkelijks voor vlinders

Tekst:
Welmoed Huisman
www.robinia-tuin.nl

Vooraf leden van de familie van de schoenlappers en in mindere mate witjes komen van de bloesem drinken. Het is zelfs mogelijk een koninginnenpage aan te treffen. Zowel appelbloesem als pruimen- en kersenbloesem leveren goede nectar. Zelfs sierkersen, met enkelvoudige bloesem, kunnen soms vlinders lokken. Maar meer dan vlinders, zijn er andere insecten die op vruchtbomen afkomen. Met een beetje geluk vormen die weer een leuke aanvulling op het dieet van libellen.

Tijdens of na de bloesem groeit het jonge blad aan de bomen. Ook dan zijn er vlinders die interesse hebben in fruitbomen. Het zijn vooral nachtvlinders die de appel (*Malus*) of pruim (*Prunus*) als waardplant hebben. Sommige van deze vlinders kunnen voor een rupsenplaag zorgen, maar meestal is er een goed evenwicht omdat de vogels in dezelfde tijd hun jongen moeten voeden. Vooral meesjes struinen fruitbomen af op zoek naar voedsel voor hun kroost.

En dan komt de zomer

Vlinders, voornamelijk van de familie van de schoenlappers, maar ook het bont zandogje, zijn dol op fruit. Maar hoe komen ze met hun roltong bij de fruitsappen? Een beschermende schil is een lastige barrière

voor een vlinder. Zodra fruit een zacht rot plekje krijgt, wordt het voor vlinders makkelijker. Soms moeten de appels eerst op de grond vallen en openbarsten voordat een vlinder zich tegoed kan doen aan het overrijpe sap. Maar als de vlinder geluk heeft, is een vogel hem voor geweest en heeft hij een gat in de appel gepikt.

Pruim (*Prunus*)

Prunus domestica is de gedomesticeerde pruimenboom waar wij lekkere vruchten van eten. Cultivars als Victoria of Opal verdienen een plaatsje in uw tuin. Een enkele keer zal een vlinder nectar komen drinken, maar dit komt niet vaak voor. De vruchten trekken meer vlinders, hoewel het kan zijn dat de hoeveelheid wespen die op het fruit afkomen de vlinders afschrikt. De pruimenboom is ook een waardplant voor diverse zeldzame vlinders, zoals de sleedoornpage en de krakeling.

Een betere waardplant – maar minder geschikt voor de tuin – is *Prunus spinosa*, de inheemse sleedoorn. Meer dan vijftig soorten dag- en nachtvlinders eten graag van deze struik, waaronder diverse zeldzame vlinders, die je dus niet gauw in je tuin zult aantreffen. Een ander nadeel is dat vlinders het liefst hun eitjes afzetten op zwakke heesters, net zoals luizen het liefst van zwakke planten eten.

Appel (*Malus*)

Van al het eetbare 'hand'-fruit is de appelboom het meest aantrekkelijk voor vlinders. Zeker achttien nachtvlindersoorten gebruiken de appel als waardplant, maar niet alle soorten zult u in uw eigen tuin aantreffen. Sommige soorten komen wel in boomgaarden voor, zoals de nachtvlinder eikenblad (*Gastropacha quercifolia*).

De vlinders van de familie van de schoenlappers zijn dol op appels. Het laten liggen van valfruit helpt de atalanta zijn buikje te vullen, voordat zijn lange trektocht terug naar Afrika begint of in overwintering gaat. Ook kleine vos, gehakelde aurelia en bont zandogje kun je op rottende appels aantreffen. Een warme

Atalanta op 'Golden delicious'-appel

Welmoed Huisman

Hommel op bloesem van *Malus* 'Goldlane'

www.minttree.nl

nazomer met veel fruit in en onder de boom geeft veel kans op vlinderbezoek. Ze laven zich aan het sap van de overrijpe vruchten. Helaas doen wespen dat ook. Een wesp kan zomaar een grote atalanta weggagen. Gelukkig zijn wespen op appels minder talrijk dan op pruimen en vinden de vlinders het sap zo lekker, dat ze blijven terugkomen, wesp of geen wesp. Heeft u geen ruimte voor een gewone appelboom? Er bestaan ook hele smalle cultivars. Ballerina's en minitrees zijn speciaal ontwikkelde spilappels, waarbij nauwelijks zijtakken aan de stam (spil) groeien. Op een zonnige tot halfbeschaduwde plek heeft zo'n boompje het naar zijn zin. En zo'n spilappel kan zelfs als een mooie solitair in de border geplaatst worden.

Als u meer plaats heeft is een 'appelboomhaag' wellicht een idee. Met zo'n haag van spilappels creëer je een beschutte plek voor vlinders. Vervolgens enkele nectar- en waardplanten aan de voet van de haag planten en vlinderbezoek wordt een kwestie van geduld.

'Goldlane' is een zelfbestuivende minitree met geel-groene handappels. De minitree 'Redlane' heeft rode appels die alleen geschikt zijn voor appelmoes. De

'Ballerina's' worden een tikkeltje breder dan de minitree's. Zowel de 'Ballerina Bolero' als de 'Ballerina Flamenco' zijn gezond en produceren prima handappels.

Zelfs op uw balkon is er plek voor een spilappel, want ze doen het ook prima in een pot. Of er dan vlinders op af komen? Met een paar potten *Origanum* en *Erysimum* ernaast heeft u misschien geluk. En anders eet u de appels lekker zelf op!

Geraadpleegde literatuur

- Crafer, Tim (2005). Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos 2005.
Bellmann, Heiko (2007). Vlinders, rupsen en waardplanten. Tirion Natuur.
Ten Hallers, Liesbeth en Pavlicek-van Beek, Tim (1996). Uw tuin vol vlinders. De Vlinderstichting Wageningen.

Dit is een ingekorte versie. Het hele artikel is te vinden op www.robinia-tuin.nl

Overzicht van mogelijke combinaties
Malus 'Golden delicious' (halfstam)
- <i>Hyacinthus orientalis</i> 'Pink Festival' (hyacinth, lichtroze, h25, bl 4-5) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Hesperis matronalis</i> (damastbloem, lila bloem, h70, bl 5-6) $\phi \phi \Delta \text{F}$
- <i>Lavandula angustifolia</i> 'Hidcote' of 'Silver Blue' (lavendel, h45, bl 6-7 of 6-8) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Nepeta faassenii</i> (kattenkruid, lila-paarse bloem, h30, bl 6-8) $\phi \Delta \text{F}$
Malus 'Goldlane' (mintrees als haag)
- <i>Narcis actaea</i> (dichtersnarcis, wit met roodomrand hart, h45, bl 5) soms ϕF
- <i>Muscari armeniacum</i> (blauw druifje, h20, bl 4-5) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Lunaria rediviva</i> (vaste judaspenning, zachtlila bloem, h90, bl 5-6) $\phi \phi \Delta \Delta \text{F}$
- <i>Lunaria annua</i> 'Variegata' (judaspenning, crèmebont blad en paarsroze bloemen, h90, bl 4-5) $\phi \phi \Delta \Delta \text{F}$
Malus ballerina 'Flamenco' (in border)
- <i>Sedum spectabile</i> 'Septemberglut' (hemelsleutel, karmijnroze bloemscherm, h40, bl 8-9) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Verbena bonariensis</i> (paarse bloemschermjes op lange stelen, h140, bl 7-9) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Aster novae-angliae</i> 'Purple Dome' (herfstaster, paarse bloem, h60, bl 8-10) ϕF
- <i>Phlox paniculata</i> (flox, lilaroze, h125, bl 7-8) $\phi \Delta \text{F}$
Prunus 'Opal' (in ruig gazon)
- <i>Ajuga reptans</i> (zenegroen, paarsblauwe bloemen, h15, bl 5-6) $\phi \Delta \Delta \text{F}$
- <i>Muscari armeniacum</i> (blauw druifje, h20, bl 4-5) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Crocus tommassianus</i> (boerenkrokus, paars, h15, bl 2-3) $\phi \Delta \text{F}$
- <i>Cardamine pratensis</i> (pinksterbloem, lichtroze, h30, bl 4-6) $\phi \phi \Delta \text{F}$
NB: De planten niet te dicht naast de bomen zetten.
Symbolen:
ϕ = waardplant dagvlinder Δ = waardplant nachtvlinder
ϕ = nectarplant dagvlinder Δ = nectarplant nachtvlinder
h80 = plant is 80 cm hoog
F = nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. = potentiële prooien voor libellen
bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)

De minitree Redlane.